

نظام اجتماعی

۱۰. حق الناس

امیرمؤمنان (ع) می فرماید: خدای سبحان حقوق بندگان را بر حقوق خویش مقدم کرده است و رعایت حقوق مردم به ادای حقوق خدا خواهد انجامید؛ همچنین می فرماید: ستم برخی بندگان بر برخی دیگر (بدون ادای حق الناس) بخشوده نمی شود.

کمترین و لازم ترین حقوق

امام صادق (ع) فرمود: کمترین حقوق برادرت بر تو این است که هر آنچه را برای خود می پسندی برای او نیز پسندی و آنچه برای خود نمی پسندی بر او نیز روا نداری و نیز فرمود: مؤمن بر مؤمن هفت حق دارد. واجب ترین آن ها این است که آدمی تنها حق را بگوید، هر چند به زیان خود یا پدر و مادرش باشد.

پیامد تجاوز به حقوق

امیرمؤمنان (ع) فرمود: خدای متعالی می فرماید: به عزت و جلالم سوگند، از ستم هیچ ستمگری نخواهم گذشت، گرچه به اندازه دست بر دست زدنی یا فشار دادن دستی از روی ستم باشد. امام صادق (ع) فرمود: هر کس آبرو و حیثیت مؤمنی را بشکند، باید آن را ترمیم کند.

۱۱. ضرورت عدالت

عدالت نیاز هر جامعه و مایه نشاط و شادایی مردم است و جامعه بی عدالت، پیشرفت و توسعه ندارد، عدالت در فرهنگ اسلام و تشیع ارزش و اهمیت والایی دارد. امام صادق (ع) می فرماید: سه چیز مورد نیاز همه مردم است: امنیت، عدالت و حاصلخیزی [فراوانی و ارزانی].

عدالت حاکمان

عدالت رهبران جامعه اهمیت ویژه ای دارد، زیرا مردم نیز در عدالت پیشگی به آنان تاسی می کنند. امام صادق (ع) می فرماید: با فضیلت ترین حاکمان و رهبران کسانی اند که سه ویژگی مهربانی، سخاوت و عدالت به آنان عطا شده باشد. بر پایه حدیثی از امیرمؤمنان (ع)، تسلط بر خود، عامل شکوفایی عدالت در انسان و گرایش دیگران به انسان عدالت پیشه است. آن حضرت می فرماید: زمانی که حکم تو بر خودت نافذ شد [و عدالت را درباره خود اجرا کردی] توده مردم به سبب عدالت پیشگی ات به تو روی می آورند.

پیامبر یکی از نشانه های عدالت را چنین می شناساند که انسان هر چه را برای خود نمی پسندد برای دیگران هم بد شمارد و هر چیزی را برای خود می پسندد برای دیگران هم دوست بدارد. در این صورت در دادگری عادل و در عدل، اهل قسط خواهد بود.

برگرفته از مفاتیح الحیاة اثر آیه الہ جوادی آملی

معاونت دانشجویی و فرهنگی دانشکده فناوری های نوین پزشکی